

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

โครงการเพิ่มศักยภาพผู้มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ “เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ และความมั่นคงในชีวิต” เป็นส่วนหนึ่งของการช่วยเหลือผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ระยะที่ 2 ภายใต้มาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้รับจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ 2561 จำนวน 2,068,157,600 บาท (สองพันหกสิบล้านแปดแสนห้าหมื่นเจ็ดพันหกร้อยยี่สิบบาทถ้วน) เพื่อใช้ในการดำเนินงานฝึกทักษะอาชีพให้แก่ผู้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ ที่มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาทต่อคนต่อปี ใน 2 กิจกรรมได้แก่ 1) กิจกรรมการส่งเสริมและฝึกอาชีพหลักสูตรฝึกอาชีพเร่งด่วน ช่างเอกประสงค์ (ช่างชุมชน) และ 2) กิจกรรมการฝึกอาชีพเสริมเพื่อการมีงานทำหรือการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อให้ผู้มีรายได้น้อยมีความรู้ความสามารถและทักษะฝีมือนำไปใช้ในการทำงานหรือประกอบอาชีพอิสระ สร้างรายได้ให้ก้าวพ้นขีดความยากจน ภายใต้หลักคิดที่ว่า “จะไม่แจกปลาแต่จะสอนวิธีจับปลาให้แก่ประชาชน”

การดำเนินงานโครงการของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน แบ่งการดำเนินงานเป็น 2 กระบวนการ ได้แก่ 1) กระบวนการบริหารจัดการโครงการ โดยกองพัฒนาศักยภาพแรงงานและผู้ประกอบกิจการ และ 2) กระบวนการฝึกอบรมผู้ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยหน่วยปฏิบัติ ได้แก่ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน และสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน จำนวน 77 แห่งทั่วประเทศและภาคีเครือข่าย ผลสำเร็จของการดำเนินงานมีรายละเอียดดังนี้

1. การบริหารจัดการโครงการ กรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้ดำเนินงานโครงการฯ ในกิจกรรมดังนี้

สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการแก่ผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ทั้งด้านนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ตลอดจนแนวทางและวิธีการปฏิบัติของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ปฏิบัติทุกหน่วยงาน เข้าใจแนวทางและวิธีการปฏิบัติอยู่ในระดับ เข้าใจดี ถึง ดีมาก นอกจากนี้ยังได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติงานฝึกอบรม ด้านการจัดการงบประมาณ และด้านสารสนเทศและการรายงานผล

จัดตั้งองค์กรขับเคลื่อนโครงการ ทั้งในระดับประเทศ ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการฝึกอบรมและพัฒนากลุ่มเป้าหมายบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด ทั้งในด้านการวางแผนปฏิบัติการ จัดกลุ่มเป้าหมาย การประสานการดำเนินการฝึกอบรม การกำหนดหลักสูตรการฝึก มีผลการจัดตั้ง จำนวน 72 จังหวัด ระดับอำเภอมีการจัดตั้งเฉลี่ย 8.46 อำเภอต่อจังหวัด มีการประชุมเฉลี่ย 4.88 ครั้งต่ออำเภอ

2. การดำเนินงานฝึกอบรม

ดำเนินการจัดฝึกอบรมผู้ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ทั้ง 77 จังหวัด จำนวน 13,533 รุ่น ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมจำนวน 281,707 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุด จำนวน 93,772 คน รองลงมา ได้แก่ ภาคเหนือ จำนวน 75,722 คน ภาคใต้ จำนวน 45,178 คน ภาคตะวันออก จำนวน 18,370 คน ภาคกลาง จำนวน 18,130 คน เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 16,278 คน และภาคตะวันตก มีผู้เข้าอบรมต่ำสุด จำนวน 14,257 คน จังหวัดนครราชสีมา มีผู้เข้าอบรมมากที่สุด จำนวน 11,716 คน จังหวัดภูเก็ต มีผู้เข้าฝึกอบรมต่ำสุด 769 คน

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนมากมีอายุระหว่าง 36 – 60 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไป มีการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีระดับปริญญาโท 176 คน และปริญญาเอก 15 คน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นผู้ว่างงานถึงร้อยละ 50.01 เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ร้อยละ 3.29 และเป็นผู้พิการทุพพลภาพ หรือเจ็บป่วยเรื้อรัง ร้อยละ 2.79

3. ผลการดำเนินการฝึกอบรม

3.1 ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

1) **ด้านผลผลิต (Output)** เป้าหมายการฝึกอบรมผู้ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวนสุทธิ 350,145 คน สามารถดำเนินการฝึกอบรมได้ทั้งสิ้น 281,707 คน คิดเป็นร้อยละ 80.45 มีผู้สำเร็จการฝึกอบรม จำนวน 264,140 คน คิดเป็นร้อยละ 93.76 ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2) **ด้านผลลัพธ์ (Outcome)** ผู้สำเร็จการฝึกอบรมมีงานทำ ร้อยละ 74.28 มีรายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 44.88 และมีระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับสูงสุดคือ พึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 97.54

3) **ผลกระทบ (Impact)** การดำเนินการโครงการสามารถขยายโอกาสการพัฒนาไปสู่ผู้ด้อยโอกาส ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้ว่างงาน และผู้พิการ ทูพพลภาพ หรือป่วยเรื้อรัง เข้าร่วมรับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้สูงอายุ (มากกว่า 60 ปี ขึ้นไป) เข้าร่วมโครงการ จำนวน 57,784 คน ได้รับการพัฒนาและสำเร็จการฝึกอบรม จำนวน 55,468 คน คิดเป็นร้อยละ 95.99 ภายหลังการฝึกอบรมผู้สูงอายุมีงานทำ จำนวน 6,322 คน จากผู้ตอบแบบสำรวจทั้งสิ้น 10,738 คน คิดเป็นร้อยละ 58.88 มีรายได้เพิ่มขึ้น 3,913 คน คิดเป็นร้อยละ 38.12 ความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมฝึกอบรมอยู่ในระดับ พึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 97.44

กลุ่มที่ 2 ผู้ว่างงานเข้าร่วมการฝึกอบรม จำนวน 140,869 คน สำเร็จการฝึกอบรม จำนวน 132,596 คน คิดเป็นร้อยละ 94.13 ภายหลังการฝึกอบรม ผู้ว่างงานมีงานทำ 20,026 คน จากผู้ตอบแบบสำรวจ 29,468 คน คิดเป็นร้อยละ 67.97 มีรายได้เพิ่มขึ้น 12,193 คน คิดเป็นร้อยละ 44.13 มีความพึงพอใจระดับพึงพอใจมาก ร้อยละ 97.31

กลุ่มที่ 3 ผู้มีสภาพร่างกายพิการ ทูพพลภาพหรือป่วยเรื้อรัง เข้าร่วมโครงการ จำนวน 7,845 คน สำเร็จการฝึกอบรม 7,381 คน คิดเป็นร้อยละ 94.09 ภายหลังการฝึกอบรม ผู้มีสภาพร่างกายพิการ ทูพพลภาพหรือป่วยเรื้อรัง มีงานทำ 933 คน จากผู้ตอบแบบสำรวจ 1,455 คน คิดเป็นร้อยละ 64.12 มีรายได้เพิ่มขึ้น 542 คน และร้อยละ 97.46 มีความพึงพอใจระดับ พึงพอใจมาก

ผลกระทบ (Impact) ต่อนโยบายภาครัฐ จากการดำเนินงานโครงการมีผลต่อนโยบายภาครัฐในหลายด้าน ได้แก่ นโยบายมุ่งเน้นส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ลดความเหลื่อมล้ำของสังคม สร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐในระดับพื้นที่ ดังนี้

1) ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สามารถดำเนินการฝึกอบรมและพัฒนาประชากรกลุ่มที่มีช่องว่างด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาทต่อปี เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการพัฒนาเพราะจะมุ่งแต่หารายได้เพื่อการยังชีพไม่มีโอกาสหรือไม่คิดที่จะเข้ารับการพัฒนากับการให้โอกาสรับการพัฒนามาตรการจูงใจด้วยสิทธิประโยชน์ หรือผู้ที่คิดจะพัฒนาที่ไม่สามารถวางแผนการพัฒนาทั้งด้านการเลือกหลักสูตร หน่วยงานพัฒนา โอกาสด้านเวลาการเข้าพัฒนา ด้วยการจัดผู้ชำนาญการ ทำการวิเคราะห์วางแผน (เจ้าหน้าที่ AO) และดำเนินการฝึกอบรม (หน่วยฝึกอบรมและพัฒนา) ทำให้ประชากรในกลุ่มดังกล่าวจำนวน 281,707 คน ได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการฝึกอบรม และสำเร็จการฝึกอบรม จำนวน 264,145 คน กลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมในระดับที่สูงที่สุด คือ ระดับ พึงพอใจมาก ร้อยละ 97.54

2) ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม สร้างโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐ กลุ่มประชาชนที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงการพัฒนา อาทิเช่น ผู้พิการ ทูพพลภาพ ผู้สูงอายุ ตลอดจนผู้ว่างงาน ได้มีโอกาสรับบริการ

ด้านการฝึกอบรมเพื่อให้สามารถนำความรู้ ประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติไปใช้ในการดำรงชีพ โดยสามารถพัฒนาผู้ขาดโอกาสในกลุ่มผู้สูงอายุ (อายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป) จำนวน 57,784 คน เมื่อสำเร็จการฝึกอบรมมีผู้มีงานทำร้อยละ 55.88 จากผู้ตอบแบบสำรวจ 10,738 คน ผู้พิการ ทุพพลภาพ จำนวน 7,845 คน สำเร็จการฝึกอบรมมีผู้มีงานทำ 64.12 จากผู้ตอบแบบสำรวจ 1,455 คน ผู้ว่างงาน เข้าร่วมการฝึก จำนวน 140,869 คน สำเร็จการฝึก จำนวน 132,596 คน และมีงานทำร้อยละ 67.97 จากผู้ตอบแบบสำรวจ 29,468 คน

3) สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โครงการเพิ่มศักยภาพผู้มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นการดำเนินการเพื่อฝึกอบรมให้กับผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ได้มีความรู้ ความสามารถที่จะนำไปใช้ในการทำงาน การสร้างงาน สร้างอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อันเป็นรากฐานการสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีงานทำ มีรายได้เพิ่มขึ้น และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ

ผลการดำเนินงานโครงการ สามารถฝึกอบรมและมีผู้สำเร็จการฝึกอบรมนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน โดยผู้สำเร็จการฝึกมีงานทำ ร้อยละ 74.28 และมีรายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 44.88 มีผู้เข้ารับการฝึกทั้งผู้ที่มีสภาพร่างกายปกติ ผู้ว่างงาน ผู้ด้อยโอกาสที่เคยเป็นภาระให้กับผู้เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ผู้พิการ ทุพพลภาพ หรือผู้ป่วยเรื้อรัง และผู้สูงอายุ ได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาตนเองให้มีงานทำ มีรายได้เพิ่มขึ้น ลดภาระการดูแลของภาครัฐได้ในระดับหนึ่ง และเป็นหน่วยสร้างรายได้ให้กับประเทศได้อีกทางหนึ่ง

4) พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐในระดับพื้นที่

การดำเนินการของโครงการอาศัยความร่วมมือ ความคิด การวิเคราะห์ และการร่วมดำเนินการจากทั้งภาคราชการ ภาคประชาชน ภาคผู้นำท้องถิ่น เพื่อปฏิบัติการกิจของโครงการ โดยมีเป้าหมายเดียวกัน คือ ต้องการฝึกอบรมให้ภาคประชาชน ผู้ด้อยโอกาสมีความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างงาน สร้างอาชีพหรือประกอบอาชีพ การเพิ่มเติมความรู้ ตามสภาพความต้องการของแต่ละบุคคลในระดับรากหญ้า

ด้วยการบูรณาการความร่วมมือในพื้นที่ ดำเนินการฝึกอบรมให้กับภาคประชาชน ผู้ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในรูปแบบคณะกรรมการ และคณะทำงานระดับอำเภอ 626 อำเภอ ประชุมร่วมกันกว่า 361 ครั้ง จนมีผลสำเร็จด้านการฝึกอบรม มีผู้เข้ารับการฝึก 281,707 คน คิดเป็นร้อยละ 80.45 จากเป้าหมายของผู้เข้ารับการฝึกอบรม 350,145 คน และมีผู้สำเร็จการฝึก 264,140 คน

3.2 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ได้แก่ การใช้กำลังเจ้าหน้าที่ การใช้เวลาในการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อดำเนินการฝึกอบรม มีการใช้กำลังเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานรวม 1,954 คน เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานรวมทั้ง 77 แห่ง 8,657 วัน ใช้งบประมาณดำเนินการ 574.98 ล้านบาท มีค่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเฉลี่ย 0.669 อยู่ในระดับ ปานกลาง ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสูงกว่าภาคอื่น มีค่า 0.767 และ 0.703 ตามลำดับ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ ดี

หน่วยปฏิบัติ สามารถดำเนินการได้ผลสำเร็จทั้งด้านประสิทธิผล : effectiveness และด้านประสิทธิภาพการทำงาน : Efficiency (การใช้ทรัพยากร) จำนวน 16 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 20.78

3.3 ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ มีการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อดำเนินการ 574.98 ล้านบาท จากงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร 597.95 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 96.16 มีจังหวัดที่เบิกจ่ายเงินงบประมาณครบร้อยละ 100 จำนวน 20 แห่ง ส่วนใหญ่มีการเบิกจ่ายได้ร้อยละ 90 – 99 และมี 2 จังหวัด ที่มีการเบิกจ่ายงบประมาณเพียงร้อยละ 67.60 และร้อยละ 66.61

ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน

ด้านผู้เข้ารับการฝึก

1. มีความหลากหลายของผู้เข้ารับการฝึกทั้งด้านระดับอายุ การศึกษา สภาพร่างกาย เช่น ผู้พิการ ทุพพลภาพ ผู้ป่วยอหิวาตกโรค (ไม่สามารถดูแลตัวเองได้) ทำให้ยากต่อการรับรู้หรือถ่ายทอด
2. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมขาดความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของการจัดสวัสดิการด้านการฝึกอบรม คิดว่าเป็นการเรียกประชุมหรือเข้าฝึกอบรมเพียงวันเดียว เพียงเพื่อรักษาสีหน้าด้านสวัสดิการ หรือเข้าอบรมไม่ตรงกับหลักสูตรที่ต้องการ เนื่องจากการสื่อสารข้อมูลความต้องการไม่ถูกต้อง จึงขาดแรงจูงใจในการฝึกอบรมเกิดปัญหาการออกระหว่างการฝึกอบรม หรือการเปลี่ยนหลักสูตร

ด้านเป้าหมาย การจัดสรรและกำหนดหลักสูตร

1. อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานหรือสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ได้รับการจัดสรร เนื่องจากบางจังหวัดมีผู้ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นจำนวนมาก ทำให้กำลังเจ้าหน้าที่ต้องรับภาระงานสูงเกินกำลัง (workload)
2. ปัญหาด้านความหลากหลายของหลักสูตร ทำให้เกิดการกระจายตัวของผู้เข้ารับการฝึก หลายหลักสูตร มีจำนวนผู้เข้ารับการฝึกไม่มากนัก การจัดผู้เข้าอบรมในแต่ละหลักสูตรจึงมีความหลากหลายของกลุ่มคน อาทิเช่น ความหลากหลายระดับการศึกษา ความรู้ อายุ ระดับความต้องการของผู้ฝึก อันเป็นผลมาจากจำนวนผู้เข้ารับการฝึกในแต่ละหลักสูตรมีจำนวนจำกัด ทำให้ยากแก่การถ่ายทอดของวิทยากร และเกิดความล่าช้าในการเรียนรู้สำหรับบางกลุ่ม แต่เร็วไปสำหรับบางกลุ่ม

ด้านการจัดฝึกอบรม และการดำเนินการอบรม

1. ความยากลำบากในการติดตามผู้เข้ารับการฝึก ไม่สามารถติดตามได้เนื่องจากการย้ายที่อยู่ หรือไม่ได้ทำงานในภูมิลำเนาที่ลงทะเบียน ความไม่ครบถ้วนของข้อมูลด้านที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ เป็นต้น
2. ปัญหาจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งมีจำนวนไม่เพียงพอตามเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากการกระจายตัวของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ หรืออยู่ต่างพื้นที่ที่ห่างไกลกันไม่สะดวกในการเดินทางเข้าฝึกอบรม การกระจายตัวของหลักสูตรที่หลากหลาย ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันมาก

ด้านอุปกรณ์เครื่องมือสำหรับการฝึกอบรม

ปัญหาด้านการขาดแคลนอุปกรณ์การฝึก เนื่องจากต้องจัดฝึกอบรมในหลักสูตรเดียวกันพร้อมกันหลายรุ่น การฝึกต้องใช้อุปกรณ์การฝึกพร้อมกัน หรือความไม่สะดวกในการเคลื่อนย้ายไปในท้องที่ห่างไกล

ด้านผลสำเร็จของการดำเนินการฝึกอบรม

1. จำนวนผู้เข้ารับการฝึกมีจำนวนต่ำกว่าเป้าหมาย เนื่องจากไม่สามารถติดตามตัวผู้เข้ารับการฝึกได้ ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไม่มีความประสงค์เข้ารับการฝึก อยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกล ขาดแรงกระตุ้นในการฝึก เป็นผู้ป่วยติดเตียง หรือเป็นผู้สูงอายุไม่สามารถเคลื่อนย้ายหรือเดินทางไป-กลับได้สะดวก เป็นผู้พิการ ทุพพลภาพ ไม่สามารถเข้ารับการฝึกตามวันที่กำหนดเนื่องจากภารกิจและปัญหาส่วนตัว แจ้งเข้าฝึกอบรมเพราะกลัวถูกตัดสิทธิ์ ได้งานทำแล้ว มีภารกิจในครอบครัว ไม่มีเวลาเข้ารับการอบรมครบตามระยะเวลาที่กำหนด กำหนดให้ฝึกอบรมที่ไม่ตรงกับความต้องการจึงไม่ใส่ใจในการฝึก เป็นต้น
2. หลักสูตรการฝึกเป็นหลักสูตรระยะสั้นสูงสุดเพียง 10 วัน (60 ชั่วโมง) เป็นการฝึกเพื่อส่งเสริมให้มีความสามารถเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ เช่น สาขาผู้ประกอบการอาหาร สามารถทำอาหารได้หลากหลายชนิดขึ้น เพิ่มช่องทางการขายมากขึ้น แต่ในบางสาขาอาชีพผู้สำเร็จการฝึกจำเป็นต้องเพิ่มเติมประสบการณ์เพื่อการแข่งขันกับผู้ผลิตรายเดิม และมียอดขายที่เพียงพอไม่ขาดทุนในการประกอบเป็นอาชีพ หรือสร้างรายได้ และยังจำเป็นต้องมีตลาดรับซื้อ และ

เงินทุน ทำให้เมื่อสำเร็จการฝึกอบรมบางรายยังไม่ได้นำไปประกอบอาชีพ หรือผลการฝึกยังไม่เพียงพอที่จะสร้างรายได้เพิ่มหรือประกอบอาชีพได้

ด้านการติดตามประเมินผลความสำเร็จการฝึกอบรม

1. ผลสัมฤทธิ์ของผู้สำเร็จการฝึกอบรม ในมิติของการมีงานทำ การมีรายได้เพิ่มขึ้น การประกอบอาชีพเสริม ต้องใช้เวลานานจึงจะปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นในการติดตามและประเมินผลควรแบ่งการดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ติดตามและประเมินผลหลังสำเร็จการฝึกอบรมโดยทันที (ระยะสั้น) ติดตามและประเมินผลภายใน 6 เดือน (ระยะกลาง) และติดตามและประเมินผลภายใน 1 ปี (ระยะยาว) หลังจากสำเร็จการฝึกอบรม
2. ไม่สามารถติดตามประเมินผลได้เนื่องจากผลสำเร็จด้านการมีงานทำ การมีรายได้เพิ่มขึ้น การประกอบอาชีพเสริม ต้องใช้เวลานานจึงจะปรากฏผลที่เป็นรูปธรรม จึงไม่สามารถติดตามผลจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้
3. ข้อมูลจำนวนเงินรายได้ที่เพิ่มขึ้น สามารถระบุได้เพียงระดับหนึ่ง ไม่เพียงพอจะสรุปผลในเชิงปริมาณของยอดรายได้ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งผลสำรวจมีส่วนน้อยที่สามารถระบุยอดเงิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สำเร็จการฝึกเกรงว่า หากมีรายได้มากขึ้นจะถูกยกเลิกการเป็นผู้ได้รับสิทธิจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ข้อเสนอแนะและมาตรการการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะและมาตรการในเชิงนโยบาย

1. จัดทำโครงการฝึกอบรมที่สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และการมีงานทำ ที่เป็นไปได้อย่างแท้จริง เป็นรูปธรรม อย่างครบวงจร โดยการจัดฝึกอบรมในสาขาอาชีพที่มีตลาดรองรับอยู่แล้ว ทั้งนี้เนื่องจากการฝึกอบรมที่สามารถสร้างให้เกิดความความรู้ ทักษะและสามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานที่ดี แต่ถ้าไม่สามารถขายสินค้าได้ ก็เป็นเพียงการสั่งสมความรู้และความสามารถอยู่ในตัวคน (ทุนมนุษย์) ไม่สามารถสร้างรายได้ หรือทำงาน หรือประกอบอาชีพได้ นอกจากนี้ยังควรขยายขอบเขตโครงการให้ครอบคลุมทั้งวงจรของธุรกิจตั้งแต่ การหาแหล่งรับซื้อสินค้า การตลาด การขาย การหาแหล่งทุน การผลิต และการจัดการผลตอบแทน โดยมีแนวทางดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดหาแหล่งรับซื้อ ก่อนกำหนดหลักสูตรให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ภาครัฐควรมีข้อมูลความต้องการของตลาด และหาตลาดหรือผู้รับซื้อให้ได้ก่อน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายรูปแบบ ได้แก่ การประสานหน่วยงานราชการที่จำเป็นต้องใช้สินค้า เช่น อาหารสำหรับนักเรียนในโรงเรียน เครื่องใช้หรืออุปกรณ์สำหรับผู้ต้องขังหรือหน่วยงานของรัฐ การตัดเย็บเสื้อผ้าสำหรับชุดข้าราชการ ทหาร ตำรวจ หรือโรงงานอุตสาหกรรม สินค้าสำหรับจำหน่ายในร้านสหกรณ์ของหน่วยราชการ ของใช้ในหน่วยทหาร โรงพยาบาล หรือโรงงานอุตสาหกรรมที่ต้องการวัตถุดิบสำหรับการผลิตสินค้า เป็นต้น

ประสานงานกับภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจการค้าหรือบริการ ถึงความต้องการสินค้าหรือความต้องการแรงงานเพื่อร่วมผลิตแรงงานฝีมือให้กับสถานประกอบกิจการ โดยความร่วมมือในการฝึกอบรม ด้วยการจำลองสภาพการทำงานจริงหรือเข้าฝึกในสถานที่จริง ซึ่งจะสามารถส่งป้อนผู้สำเร็จการฝึกให้มีงานทำ ในขณะที่ภาคเอกชนก็จะได้ผู้ที่มีความสามารถตามที่ต้องการ

ภาครัฐจัดทำโครงการเพื่อขอให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณเป็นทุนในการประกอบอาชีพ เพื่อการรับซื้อสินค้าแล้วกระจายหรือขายสินค้าให้แก่หน่วยงานราชการหรือสถานประกอบกิจการ หรือร้านค้าที่ต้องการสินค้าโดยเฉพาะร้านค้าธงฟ้าประชารัฐที่ขายสินค้าให้กับผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดหลักสูตรและจัดฝึกอบรมในสาขาที่มีผู้ซื้อสินค้านรองรับแล้ว แม้จะเป็นหลักสูตรที่อาจจะไม่ตรงกับความต้องการของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐแต่ตรงกับความต้องการของตลาด และจัดฝึกอบรมให้กับผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ต้องการฝึกอบรมเพื่อมีงานทำ หรือสร้างอาชีพอย่างแท้จริง

ขั้นตอนที่ 3 รวมกลุ่มผู้เข้าอบรมในแต่ละรุ่น ให้เป็นหุ้นส่วนในการผลิตและร่วมลงทุน ด้วยการรวบรวมเงินทุนจากผู้เข้าร่วมการฝึกที่ได้จากค่าเบี้ยเลี้ยงบางส่วนที่เข้ารับการฝึกนำมาเป็นทุนจัดซื้อวัตถุดิบการผลิตและส่งสินค้าที่ผลิตได้ให้กับหน่วยงานที่รับซื้อ เมื่อมีรายได้แล้วจึงนำมาจัดสรรเป็นเงินค่าจ้างให้กับทุกคนในแต่ละเดือน พร้อมทั้งกันเงินบางส่วนเป็นทุนสำหรับการผลิตต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 ขยายปริมาณการผลิตและการให้บริการ จากนั้นก็เริ่มขยายตลาดและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มากขึ้นตามกำลังทุนและคำสั่งซื้อของตลาดที่มีภาครัฐเป็นผู้ประสานงาน โดยอาจจะขยายไปในหมู่บ้านอื่นหรือตำบลอื่น หรือจังหวัดอื่น หรือกลุ่มผู้ซื้อที่มีใช้หน่วยราชการ เช่น โรงแรม ร้านค้าในท้องถิ่น ในระยะยาวกลุ่มดังกล่าวหากประสบผลสำเร็จอาจจัดตั้งเป็นโรงงานเพื่อรองรับแรงงานในกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มคนพิการ กลุ่มคนว่างงาน กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น เข้าเป็นแรงงานในลักษณะรับงานไปทำที่บ้าน หรือทำงานตามสะดวกหรือเป็นงานอดิเรก

2. นำประสบการณ์มาใช้ในการปฏิบัติการหลักในปัจจุบันของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ด้วยการปรับขนาดและจัดสรรอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ของสถาบันหรือสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับปริมาณกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ หรือนำผลการดำเนินงานโครงการมาวางแผนเพื่อดำเนินการกับเป้าหมายในส่วนที่เหลือ

ดำเนินการถอดบทเรียนและสรุปผลเพื่อขยายการฝึกอบรมไปยังพื้นที่ในอำเภอที่ห่างไกลซึ่งในอดีตอาจไม่เคยได้เข้าไปพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้ครอบคลุมทั้งในระดับอำเภอและระดับตำบลหรือหมู่บ้าน และรักษาเครือข่ายความร่วมมือของหน่วยงานที่ร่วมดำเนินการ ด้วยการจัดทำฐานข้อมูล สำหรับการประสานงาน และการดำเนินการพัฒนาฝีมือแรงงานในแต่ละท้องที่ และมอบหมายความรับผิดชอบการดูแลพื้นที่ให้กับเจ้าหน้าที่อย่างเป็นทางการ

3. พัฒนาระบบฐานข้อมูลในระดับพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ในการฝึกอบรมตามภารกิจหลักของหน่วยงาน เนื่องจากการวางระบบสารสนเทศที่ดำเนินการตามโครงการเป็นที่ยอมรับทั้งจากเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และหน่วยงานราชการอื่น ถึงขอบเขตเนื้อหา และสนองต่อความต้องการข้อมูลสารสนเทศที่มีความรวดเร็วและเป็นปัจจุบัน จึงควรใช้เป็น Platform สำหรับการขยายผลไปยังโครงการในอนาคตที่จะเกิดขึ้น หรือใช้เป็นต้นแบบสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการตอบโจทย์ (Solution) ในการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมและพัฒนาในลักษณะดังกล่าวของกรมฯ ได้

4. สร้างความตระหนักในการปฏิบัติงาน การดำเนินงานโครงการ มีหน่วยงานที่ได้ผลสำเร็จทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล จำนวนไม่มากนักเพียง 16 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 20.78 ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติของหน่วยงานมุ่งเน้นในด้านประสิทธิผลมากกว่าด้านประสิทธิภาพ หรือความคุ้มค่าของการใช้จ่ายงบประมาณ จึงควรมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งสองด้าน เพื่อให้ทุกหน่วยงานตระหนักถึงกรอบความสำเร็จของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ตามหลักธรรมาภิบาลต่อไป

ข้อเสนอแนะมาตรการในด้านการปฏิบัติ

1. ด้านการจัดสรรผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.1 การให้ข้อมูลความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและกำหนดข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดสรรหลักสูตรแก่ผู้ดูแลผู้ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (AO) หรือมอบหมายให้มีตัวแทนของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเข้าร่วมการวิเคราะห์ผู้ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในระยะเริ่มแรกก่อนการดำเนินโครงการ จะทำให้การวิเคราะห์และการกำหนดหลักสูตรได้ถูกต้องเหมาะสมกับผู้ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ป้องกันปัญหาการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการไม่เข้าร่วมฝึกอบรมและอำนวยความสะดวกในการจัดกลุ่ม จัดรุ่นการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่

1.2 วิเคราะห์เพื่อกำหนดเพิ่มเติมข้อมูลในรายละเอียดของแบบฟอร์มเพื่อช่วยการวิเคราะห์จัดกลุ่มการฝึกอบรมอย่างถูกต้องในแต่ละบุคคล สามารถจัดกลุ่มผู้ที่มีพื้นฐานในระดับเดียวกัน มีความสนใจและความต้องการเช่นเดียวกันเข้าอบรมในรุ่นเดียวกัน ช่วยให้การฝึกอบรม การสอน และการประเมินผล เกิดผลสำเร็จอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการเพิ่มเติมข้อมูลด้านที่เกี่ยวกับความต้องการของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

1.3 คัดแยกกลุ่มผู้ที่ไม่พร้อมในการฝึกอบรมเพื่อจัดสวัสดิการในรูปแบบอื่น ได้แก่ ผู้ป่วยติดเตียง ผู้มีปัญหาด้านความพิการทางสมอง ออทิสติก ผู้พิการ นักเรียน นักศึกษา โดยให้ความช่วยเหลือในสวัสดิการรูปแบบอื่นที่เกิดประโยชน์โดยตรงกับแต่ละกลุ่ม

2. ด้านหลักสูตรสำหรับการฝึกอบรม

2.1 ลดจำนวนหลักสูตรให้มีจำนวนที่เหมาะสมแต่มีความยืดหยุ่น เพื่อลดปัญหาความไม่เพียงพอของจำนวนผู้เข้ารับการอบรมต่อรุ่น (20 คน) โดยกำหนดจำนวนหลักสูตรพื้นฐานในจำนวนที่เหมาะสม 8 – 10 หลักสูตร เปิดโอกาสให้หน่วยงานในพื้นที่สามารถกำหนดหลักสูตรได้ตามความต้องการของแต่ละท้องถิ่น และเอื้ออำนวยต่อการจัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับความพร้อมด้านวิทยากร เครื่องมืออุปกรณ์ สภาพแวดล้อมของสถานที่ตั้ง และตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกในทุกพื้นที่ได้

2.2 ขยายกรอบเวลาหลักสูตรเพื่อลดปัญหาการอกระหว่างฝึกเนื่องจากไม่มีเวลามากพอในการฝึกอบรม (เวลา 3 วัน) โดยขยายและกำหนดระยะเวลาให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เข้ารับการฝึก เช่น ระยะเวลาน้อยวันสำหรับผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์อยู่แล้วแต่ต้องการความรู้เสริม ระยะเวลาสำหรับการเรียนรู้แบบสาธิต ระยะเวลาสำหรับการฝึกปฏิบัติ การกำหนดจำนวนวันฝึกและจำนวนผู้เข้ารับการฝึกควรมีการกำหนดเป็นการเบื้องต้นไม่ควรเป็นข้อบังคับ ควรเปิดโอกาสให้กับหน่วยปฏิบัติ (สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน หรือสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน) ให้สามารถปรับและยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในแต่ละรุ่น ตามวิธีการฝึกอบรมและขีดความสามารถในการดูแลของวิทยากร ตลอดจนความคุ้มค่าในการจัดฝึกอบรมแต่ละรุ่น

2.3 ยืดหยุ่นหรือปรับจำนวนผู้เข้าฝึกอบรมต่อรุ่นของหลักสูตร โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพของการจัดฝึกอบรมที่คุ้มค่าต่อเวลาและค่าใช้จ่าย กับผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อความสะดวกต่อการจัดจำนวนผู้เข้ารับการฝึกในแต่ละรุ่นให้มีความคล่องตัวมากขึ้น ควรมีความยืดหยุ่นและกำหนดจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับลักษณะของหลักสูตร การดูแล การถ่ายทอดของวิทยากรอย่างทั่วถึง

3. ด้านการพัฒนาเครื่องมือช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินการฝึก

3.1 จัดทำโปรแกรมช่วยวิเคราะห์และจัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึก เพื่อช่วยเหลือหน่วยปฏิบัติในการจัดกลุ่มคนที่มีพื้นฐานเดียวกันเข้าอยู่ในรุ่นเดียวกัน จากข้อมูลซึ่งได้รับจากกระทรวงการคลัง ทั้งด้านที่อยู่หลักถึงระดับตำบล หมู่บ้าน บ้านเลขที่ หลักสูตรที่ต้องการฝึก อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ เพศ สภาพร่างกาย สภาพการทำงาน ด้วยการจัดทำโปรแกรมการจัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกด้วยโปรแกรมอย่างง่าย เช่น Excel หรือ Access สำหรับการ จัดกลุ่มเป้าหมายและจัดรุ่นการฝึก และอบรมวิธีการวิเคราะห์ให้กับแต่ละจังหวัด หรือให้แต่ละจังหวัดดำเนินการ ประมวลผลด้วยตนเองจากโปรแกรมห้ดังกล่าว ซึ่งจะทำให้การจัดกลุ่มหลักสูตรมีความสอดคล้องกับแต่ละสถานภาพการฝึกอบรมได้มากขึ้น

3.2 ปรับปรุงแบบฟอร์มเอกสารที่ใช้ในการปฏิบัติงานให้เป็นรูปแบบมาตรฐาน พัฒนาเป็นเอกสาร ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ จะลดปัญหาด้านเอกสาร เกิดความรวดเร็วในการจัดทำเอกสาร การจัดส่ง และการค้นหาที่รวดเร็วขึ้น